

WYROK SKŁADU SIEDMIU SĘDZIÓW
Z DNIA 9 LISTOPADA 2004 R.
II KK 147/04

Zachowanie polegające na przechowywaniu rewolweru i amunicji, w tym samym miejscu i czasie, stanowiące efekt tożsamego impulsu woli i naruszające tę samą normę sankcjonowaną stanowi jeden czyn.

Przewodniczący: sędzia SN A. Konopka.

*Sędziowie SN: J. Dołhy, H. Gordon-Krakowska, A. Kapłon,
R. Malarski, A. Siuchniński, J. Żywolewska-Ławniczak (sprawozdawca).*

Prokurator Prokuratury Krajowej: A. Herzog.

Sąd Najwyższy w sprawie Tadeusza S. skazanego z art. 4 § 1 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa (Dz. U. Nr 30, poz. 192), po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 9 listopada 2004 r., kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść od postanowienia Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 27 listopada 1950 r., utrzymującego w mocy wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w W. z dnia 14 czerwca 1950 r.,

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie oraz utrzymany nim w mocy wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w W. i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowanie w sprawie u m o r z y ł.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w W. z dnia 14 czerwca 1950 r. Tadeusz S. został uznany za winnego tego, że „od połowy 1946 r. do grudnia 1949 r. w swoim mieszkaniu w P. bez prawnego zezwolenia przechowywał rewolwer wraz z 4 sztukami amunicji” – tj. przestępstwa z art. 4 § 1 i 2 dekretu z 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa (Dz. U. Nr 30, poz. 192 – dalej: m.k.k.), i za to na mocy art. 4 § 1 m.k.k., przy zastosowaniu art. 4 § 2 m.k.k., skazany został na karę 2 lat i 6 miesięcy więzienia.

Po rozpoznaniu rewizji obrońcy, postanowieniem z dnia 27 listopada 1950 r. Najwyższy Sąd Wojskowy wyrok ten utrzymał w mocy.

Orzeczenie to zaskarżone zostało kasacją, wniesioną na korzyść skazanego przez Rzecznika Praw Obywatelskich.

Kasacja orzeczeniu temu zarzuciła „rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie art. 4 § 1 i 2 dekretu z 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa (Dz. U. Nr 30, poz. 192), polegające na uznaniu Tadeusza S. za winnego popełnienia przypisanego mu czynu polegającego na przechowywaniu rewolweru bez prawnego zezwolenia władz, mimo braku w jego działaniu znamion przestępstwa określonego w tym przepisie”.

W oparciu o tak sformułowany zarzut kasacja wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz utrzymanego nim wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w W. i uniewinnienie Tadeusza S. od popełnienia przypisanego mu czynu, polegającego na przechowywaniu rewolweru bez prawnego zezwolenia władz, a w części dotyczącej przechowywania przez skazanego 4 sztuk amunicji umorzenia postępowania karnego z powodu ustania karalności tego przestępstwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasację Rzecznika Praw Obywatelskich należało uwzględnić, mimo że nie jest możliwe zakwalifikowanie wskazanych w niej uchybień jako rażącej obrazy prawa materialnego, jak i podzielenie w całości sformułowanych w niej wniosków.

Jak wielokrotnie wyjaśniał Sąd Najwyższy obraza prawa materialnego polega na niewłaściwej subsumcji prawidłowych ustaleń faktycznych i wyraża się zazwyczaj sprzecznością między opisem przypisanego skazanemu czynu, a zastosowaną kwalifikacją prawną. W sprawie niniejszej ta dysharmonia nie wystąpiła, gdyż czyn przypisany Tadeuszowi S. zawiera ustawowe znamiona przestępstwa z art. 4 m.k.k.

Nie jest też możliwe – w świetle zasad odpowiedzialności karnej i przepisów prawa procesowego – dokonanie podziału przedmiotu przeprowadzonego przeciwko Tadeuszowi S. postępowania oraz przypisanego mu prawomocnie przestępstwa z art. 4 § 1 m.k.k. na dwa czyny, podlegające odrębnej ocenie prawno karnej – to jest czyn polegający na przechowywaniu w okresie i miejscu wskazanym w przedmiotowym wyroku, bez stosownego zezwolenia, rewolweru oraz czyn polegający na przechowywaniu w tym samym czasie i miejscu, bez takiegoż zezwolenia, 4 sztuk amunicji, jak też wydanie wyroku zawierającego odrębne rozstrzygnięcia w stosunku do każdego z tych zachowań.

Nie ulega bowiem wątpliwości, że zachowania polegające na przechowywaniu rewolweru i amunicji, w tym samym miejscu i czasie, stanowiące efekt tożsamego impulsu woli i naruszające tę samą normę sankcjonowaną, może być oceniane wyłącznie jako jeden czyn, który zarówno w stanie prawnym obowiązującym w dacie wydania zaskarżonego wyroku, jak i w stanie prawnym obecnie obowiązującym, może stanowić tylko jedno przestępstwo.

Prawo procesowe nie przewiduje możliwości uniewinnienia od fragmentu czynu, zaś zmiana opisu czynu może być dokonana w oparciu o

wyniki postępowania dowodowego przez sąd pierwszej instancji lub w następstwie uwzględnienia zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przez sąd odwoławczy.

Do dokonania zmiany w opisie czynu przypisanego skazanemu nie jest natomiast uprawniony Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym, jako że nie jest on władny kontrolować treści ustaleń faktycznych, a jedynie sposobu ich dokonania, w ramach zarzutu rażącego naruszenia prawa procesowego, które wywarło istotny wpływ na ich treść.

Takiego zarzutu kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich wprowadzie *stricte* nie formułuje, jednakże analizując całość argumentacji powołanej w uzasadnieniu należało zdaniem Sądu Najwyższego (art. 118 § 1 k.p.k.) uznać, że w istocie kasacja kwestionuje pozostawienie poza oceną sądów orzekających w tej sprawie, okoliczności istotnej dla prawidłowej subsumcji niekwestionowanych ustaleń faktycznych w postaci uszkodzenia przechowywanego przez skazanego egzemplarza broni, pozbawiającego go możliwości oddania strzału.

Sądy obu instancji przyjęły bowiem za wiarygodne wyjaśnienia złożone przez Tadeusza S. o uszkodzeniu rewolweru i nieskuteczności podjętych przez niego prób ich usunięcia, jednakże okoliczność tę, istotną dla ustalenia, czy w tej sytuacji rewolwer ten stanowił „broń palną” w rozumieniu ustawy karnej – przyjęły jedynie jako okoliczność istotną dla wymiaru kary.

Zdaniem Sądu Najwyższego, ten stan rzeczy stanowi rażące naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, przy czym uchybienie to, popełnione przez sąd pierwszej instancji, zostało zaaprobowane przez sąd odwoławczy, który przeszedł do porządku nad pominiętą okolicznością, mimo sygnalizowania jej w skardze rewizyjnej.

Powyższy stan rzeczy nakazuje uznanie kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich za uzasadnioną.

Oczywistym jest, że zasady postępowania kasacyjnego nie przewidują możliwości dokonania postulowanej w kasacji zmiany opisu czynu przypisanego skazanemu, przez pominięcie przechowywania broni palnej ze względu na jej stan techniczny. Gdyby nawet taki zabieg był dopuszczalny, nie ulega wątpliwości, że musiałby być poprzedzony stosownym uzupełnieniem postępowania dowodowego, pozwalający na stwierdzenie na podstawie opinii biegłego, iż opisany przez skazanego stan przechowywanego rewolweru pozbawiał go cech „broni palnej”. Uzupełniające postępowanie dowodowe możliwe byłoby wszakże jedynie po uchyleniu zaskarżonego orzeczenia sądu odwoławczego, bądź też sądów obu instancji.

Jest przy tym oczywiste, że ze względu na upływ okresu przedawnienia karalności, takie postępowanie po uchyleniu zaskarżonego orzeczenia nie mogłoby się toczyć ze względu na przeszkodę procesową określoną w art. 17 § pkt 6 k.p.k., kontynuowanie postępowania karnego w niniejszej sprawie uniemożliwia nadto śmierć skazanego, tworząc przeszkodę procesową z art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.

Powyższe prowadzi do konstatacji, że w tej sytuacji należało uznać za uzasadniony drugi ze sformułowanych w kasacji wniosków, domagający się uchylenia zaskarżonego orzeczenia Najwyższego Sądu Wojskowego oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w W. i umorzenia postępowania w sprawie, przy czym za podstawę orzeczenia Sąd Najwyższy przyjął dalej idącą przesłankę z art. 17 § 1 pkt.6 k.p.k., która uniemożliwiłaby kontynuowanie postępowania także w sytuacji, gdyby Tadeusz S. dożył wyrokowania w niniejszej sprawie.